

Jezus v svojem času

7. poglavje: Zrno med kamenjem

Razodetja v Judeji

Ali Jezusovo judejsko obdobje pomeni razvoj v Jezusovem nauku in v spoznanju, ki ga imamo o Jezusovi misli? Da in ne. Nesporno je, da se tem jasneje kaže smisel Mesijevega poslanstva, čim bolj se bližamo kncu njegovega človeškega življenja, da razkriva elemente svoje skrivnost in pripravlja vernike, da jo bodo popolnoma razumeli, ko bo njegova žrtev nanjo pritisnila svoj pečat. Vendar pa se njegov nauk v pravem pomenu besede ni niti razvil niti ni spremenil svojih osnov. Videli smo že, da njegova misel v nasprotju z večino ljudi ni v ničemer doživela kake organske spremembe, ki za vsakega od nas izvira iz razmišljanja, izboljševanja metod in izgrajevanja samega sebe, ki je lastno vsakomur, ki ima vsaj nekaj smisla za duhovne zahteve. Njegova misel je bila popolnoma izoblikovana že v začetku njegovega javnega delovanja in je vedno ostala zaključena celota, kakršno občudujemo v govoru na gori ali v nauku o "kruhu življenja".

Zato so njene glavne teme v judejskem obdobju iste, kakor so bile med galilejskim delovanjem. Njegovo misel vedno osvetljuje ljubezen. Prilika o dobrem Samarijanu jo uči na nepozaben način. Ko Jezus vabi svoje poslušalce, naj razmislijo o dejanju mimoidočega, jih obenem obvezuje, da se vprašajo: »Koga bi si želeli, da mi pomaga v enakem položaju? Do koga bi čutil hvaležnost?« Odslej so dobro vedeli, kdo je bližnji – tisti, ki nam pomaga in tisti, ki smo mu pomagali mi.

Ljubezen pa gre skupaj s ponižnostjo. Tako je Jezus poučil tožnike prešuštnice. Kako bi mogli biti trdi z drugim, če izmerimo globino svojega greha in seštejemo razloge, zaradi katerih bi bili po pravici kaznovani! Vedeti, kako majhni smo, ne dajati o sebi lažnih slik, je morda najbistveneješe nravno načelo. To, kar Jezus ne preneha očitati farizejem, je njihova hinavščina: "prebarvani farizeji", kakor so rekli ljudje. »Vi sebe opravičujete pred ljudmi, toda Bog pozna vaša srca. Kar je pred ljudmi visoko, je pred Bogom gnusoba« (Lk 16,15). — Glejte, je vzkliknil Učenik v čudoviti priliki, glejte farizeja! Spredaj v templju stoji pokonci in moli: »Bog, zahvaljujem se ti, da nisem kakor drugi ljudje: grabežljivci, krivičniki,

prešuštniki ali tudi kakor ta cestninar. Postim se dvakrat na teden in desetino dajem od vsega, kar dobim« (Lk 18,11). Kako ponosen je na svoje lepo življenje, ponosen na dlakocepstvo postave, ki zahteva samo en dan posta in desetino samo od poljskih pridelkov! Cestninar pa stoji daleč proč, niti oči si ne upa dvigniti k nebu, na prsi se trka in šepeta: »Bog, bodi milostljiv meni grešniku!« Ali ni on bližji Božjemu srcu? »Vsak, kdor se povišuje, bo ponižan, in kdor se ponižuje, bo povišan« (Lk 18,13-14).

Odpovedati se v ponižnosti sebi in se darovati v ljubezni drugemu - preostane le še zapoved, ki bi ji skupaj s tema dvema mogli reči trojna osnova vsega evangeljskega nauka: odpoved dobrinam tega sveta.» Nihče ne more služiti dvema gospodarjema,« je rekel Jezus v govoru na gori. »Ne morete služiti Bogu in mamonu, denarju!« Nauk, ki ga velikokrat povzame v Judeji. Bodisi da poučuje dvainsedemdesetere in zahteva od njih popolno uboštvo, bodisi da razlaga učencem dogodek z mladim človekom, ki ga je njegovo veliko imetje zadržalo, da ni krenil po poti zveličanja, ter izreče ob tej priliki strašne besede: »Laže je velblodu iti skozi šivankino uho kakor bogatinu priti v nebeško kraljestvo,« - je nauk vedno isti. Znova ga nato povzame v prilikah, ki pretresajo duha njegovih poslušalcev: v priliki o bogatinu, ki se je oblačil v škrlat in tančico, se vsak dan gostil in po smrti, ko je trpel v podzemlju videl angele, ki so nesli v nebesa siromaka, ki ga je vsega v tvorih videl ležati pri vratih svojega doma, pa se ga ni usmilil (Lk 19,19-31); ali ono skrivnostno, o kateri si še vedno nismo popolnoma na jasnem, ko vidimo nezvestega oskrbnika, ki si s spreminjanjem pogodb pridobiva prijatelje, kar v bistvu pomeni, da morajo "otroci luči", Kristusovi verniki, uporabiti bedni zemeljski "mamon", zaklad krivice, da si z ljubeznijo pridobe neminljive dobrine v nebesih (Lk 16,1-9).

Ljubiti, ponižati se, odreči se: v tem je alfa in omega njegovega nauka. Sicer pa je treba zaupati v Boga. Kakor je Jezus nekoč navedel za zgled brezskrbnost ptic in cvetlic, tako jamči tistim, ki bodo šli za njim, da bo skrbel zanje nebeški Oče. »Ali ne prodajajo pet vrabcev za dva novčiča? In vendar Bog ni pozabil na nobenega od njih. Vam pa so celo vsi lasje na glavi prešteti. Ne bojte se! Vredni ste več kakor veliko vrabcev« (Lk 12,6-7).

Ne moremo torej govoriti o napredovanju ali razvoju nauka in še manj o spremembi tega, kar je učil v Galileji in tega, katerega okvir je bila Judeja. Le včasih se zdi Jezusu potrebno opredeliti svojo misel, uporabiti svoje zapovedi za poseben primer. Tako priliko so mu na primer ponudili farizeji, ki so ga nekega

dne vprašali za mnenje o zakonu in ločitvi: »Ali je dovoljeno možu iz katerega koli vzroka odsloviti ženo?« (Mt 19,3). Ne vedo, da jim je Jezus v govoru na gori že vnaprej odgovoril. Mojzesova postava pravi: »Če kdo vzame žensko in se z njo poroči in če ona potem ne najde naklonjenosti v njegovih očeh, ker je na njej našel kaj zoprnega, pa ji napiše ločitveni list, ji ga da v roke, jo odslovi iz svoje hiše ...« (5 Mz 24,1) – tako odslovljena žena je imela pravico, da se znova poroči. Vendar pa se je več rabinskih šol hudo prepiralo o vzrokih, ki dovoljujejo ločitev. Stroga smer za rabijem Šamajem je zahtevala zelo resne razloge, med njimi na prvem mestu nezvestobo. Popustljivci z rabijem Hilelom pa so dovoljevali možu, da sam pretehta motive in menili, da je zadosten razlog za odslovitev, če se je žena pokazala brez ogrinjala ali če ji je zrasla na obrazu bradavica "četudi brez dlak", ali če je prismodila jedi in pokvarila omake. Pozneje je rabi Akiba trdil, da je moškemu dovoljeno odsloviti ženo že, če izjavi, da se mu ne zdi dovolj zala in je našel lepšo! Edini ali skoraj edini, ki so v Izraelu Jezusovega časa zavračali ločitev, so bili eseni (ki se sami niso ženili): »To pomeni pasti v prešuštvo,« pravi eno od njihovih besedil, »kakor tudi, poročiti se z dvema ženskama. Oboje je proti načelu stvarjenja: moža in ženo ju je ustvaril.«

Vse kaže, da ločitev pri Judih ni bila kaj pogosta. Javno mnenje jo je odklanjalo. Pa tudi obveznost vrniti doto odslovljene žene je marsikoga zadržala, da se ni ločil.

Od Jezusa so torej zahtevali, naj se izjavi v spornem vprašanju: tako ga hočejo zaplesti v spor s postavo ali z izročili. Ni se izmikal, ampak je uporabil priliko, da v važnem vprašanju razvije svoj nauk. S čudovitim dostojanstvom odgovarja, da vprašanje ne sloni samo na osnovi postave: »Kar je Bog združil, tega naj človek ne ločuje!« – Kaj pa Mojzesova postava? odgovarjajo Judje. – »Zaradi vaše trdosrčnosti vam je Mojzes dovolil ločiti se od vaših žená!« Prav tako kakor postavo o maščevanju moramo tudi to postavo pustiti za seboj. »Vsak, kdor se loči od svoje žene in se oženi z drugo, prešuštvuje, in kdor se z ločeno oženi, prešuštvuje.« Je treba kaj razumeti? Dovolj je iz govora na gori prebrati tiste besede, kjer je Jezus s trditvijo, da je en sam poželjiv pogled že prešuštvo, postavil vprašanje o vseh spolnih odnosih na edino pravo raven: na raven čistosti srca (Mt 5,27-28).

Jezusov nauk o zakonu je bil povod živahnim razpravam. In res, če primerjamo besedilo sinoptikov, bomo videli, da Markov in Lukov evangelij brezpogojno obsojata ločitev, Matejev pa se zdi, da jo dopušča z dodatkom: »Kdor se od svoje žene loči, – *razen če se zaradi nečistovanja*, – in se oženi z drugo, prešuštvuje.« V

tem moramo gledati dovoljenje za ločitev in ponovno sklenitev zakona v primeru nezvestobe. Katoliška Cerkev razlaga Kristusove besede kot brezpogojno potrditev neločljivosti zakona, kar se zdi najpravilnejše, če gledamo celotno besedilo, posebno vrstico o zakoncih: "eno meso". Isto je trdil že sv. Pavel (1 Kor 7,10) in dopuščal ločitev, vendar brez razporoke in z izključitvijo ponovne poroke. Da moremo sprejeti to razlago, je dovolj, da postavimo dodatek med pomišljaje, pa bomo videli, da se nanaša samo na glagol "ločiti se" in ne na ženo pred njim. Tedaj namreč pomeni: »Kdor se od svoje žene loči (razen v primeru nečistovanja, ko je to dovoljeno) in se oženi z drugo (v kakršnihkoli okoliščinah je postal prost), prešuštvuje.« Zato je sv. Avguštin zaključil: »Zaradi nečistovanja je dovoljeno ločiti se od žene, vendar prejšnja vez obstoji dalje, tako da zagreši prešuštvo, kdor se poroči z odslovljeno, čeprav je bila odslovljena zaradi nečistovanja« (De adult. 11,4). To razlago je neomajno potrdil tudi tridentinski cerkveni zbor (sess. 44, c. 7).

Toda četudi ni v nauku v Judeji nič takega, česar ne bi našli že prej, vendar je vtis, ki ga dobimo pri branju različnih mest, kjer Lukov in Janezov evangelij poročata o dogodkih iz tega obdobja, precej drugačen od onega, ki ga dajejo prejšnja poglavja. Težko opredeljiva razlika, ki izvira iz splošnega poudarka, ima določen namen, ki ga je povsod čutiti. Čutimo, da se približuje ura, ki je bila določena. Skrivnostno pričakovanje rešitve je vsak trenutek bolj napeto. Kristus, ki je bil v razodevanju svoje največje skrivnosti doslej nekako zadržan in jo je samo delno odkrival izbranim, vedno bolj trga zastore in pripravlja svoje zveste na poslednje razodetje.

Že množici, ki ga je obdajala na tempeljski praznik, je jasno dal razumeti, kdo je. »Kadar pride Kristus, nihče ne bo vedel, od kod je.« To prepričanje je bilo zaradi nekaj slabo razloženih mest iz Stare zaveze razširjeno med ljudmi. Za Jezusa pa so vedeli, da je iz Nazareta! On jim je odgovoril s tajinstvenim posmehom, ki smo ga večkrat videli pri njem: »Vi me poznate in tudi veste, od kod sem. ... Toda tisti, ki me je poslal, je resničen, in vi ga ne poznate. Jaz ga poznam, ker sem od njega in me je on poslal« (Jn 7,28-29). Zdelo se je, da je v odgovoru odmev bogokletja. Še nekoliko pozneje je zopet rekel: »Jaz sem luč sveta. Kdor hodi za menoj, ne bo hodil v temi, temveč bo imel luč življenja« (Jn 8,12). Nihče ni mogle napačno razumeti smisla besed: "luč" je bila ena od besed, ki so v Sv. pismu označevale Mesija. »Vstani, zasij [Jeruzalem],« je prerokba v Izaijevi knjigi, »kajti prišla je tvoja luč in Gospodovo veličastvo je vzšlo nad teboj« (Iz 60.1); in še jasneje govori

pri velikem navdihnjenju Jahve svojemu služabniku: »Zato sem te postavil za luč narodom« (49,6), besede, ki jih je v preroškem navdihnjenju povzel starček Simeon, ko je vzel dete v svoje roke.

Eno od esenskih besedil, ki so ga našli med qumranskimi (mrtvomorskimi) rokopisi govori o mistični bitki "sinov luči" z "otroci teme".

Jezus je nato uporabil še mnoge priložnosti, da je pojasnil svoje besede. Ko so se vrnil dvainsedemdeseteri vsi srečni, ker so izkusili, kako silno oblast jim je podelil njihov Učenik, »se je razveselil v Svetem Duhu« - v Svetem Duhu, kakor da bi se bile združile v tem razodetju vse tri osebe presvete Trojice - in vzkliknil:

»Vse mi je izročil moj Oče. Nihče ne spoznava, kdo je Sin, razen Očeta, in nihče, kdo je Oče, razen Sina in tistega, komur hoče Sin razodeti« (Lk 21-22). Važna, temeljna izjava, ki izključuje od neposrednega poznavanja Boga vsa ustvarjena bitja in v njej Jezus izjavlja, da je istega bistva z Očetom, združen njim v izključnem poznanju: tu se ne razodene več samo Mesija, ampak Bog sam.

V Galileji ni hotel dati znamenja, narediti na ukaz čudež, ki bi laskal zijalom, ki zaradi tega ne bi bila boljša (Mr 11-13; Mt 16:1-4). Zdaj pa pove, da je pravo znamenje on sam, njegova navzočnost na svetu. Čudeži, nad katerimi ljudje strmijo, so samo posledica silnega, nedoumljivega dejstva, da je Bog poslal na svet kot Mesija, kot Odrešenika svojega Sina. Na sodni dan bo moral rod, ki je užival posebno pravico, da je videl, kako živi Bog življenje ljudi, dati poseben obračun, ker ni spoznal znamenja, niti tedaj (tu povzame prisposodbo, ki jo je podal že v Galileji), ko je Kristus, podobno kakor Jona, ki je prišel čez tri dni osrčja pošasti, prišel iz drugega žrela in vstal od mrtvih (Lk 11,29-31; Mt 12,38-42).

Ves čas judejskega obdobja čutimo na ta način v Jezusu neko sveto nepotrpežljivost: ali bodo ljudje venomer odklanjali gotovost, da je v njem odrešenje in zveličanje sveta? Ali bo končno vzplapolal plamen ljubezni, katerega plamenico nosi? »Prišel sem, da vržem ogenj na zemljo, in kako želim, da bi se že razplamtel!« (Lk 12,49). »Kdor je pri meni, je pri ognju; kdor je daleč od mene, je daleč od Božjega kraljestva,« pravi izrek, ki ga navaja Origen. Ne smemo pozabiti, da so Jezusove izjave in vedno nujnejši pozivi izrečeni sredi prebivalstva, ki mu je v veliki večini sovražno, vedno pripravljeno izrabiti njegove besede za strahotne spletke proti njemu. Vse do konca velike žaloigre ne poznamo dramatičnejšega prizora, kakor je oni, ko se Jezus upre Judom ter prav tako mirno kakor z

občudovanja vrednim pogumom vzgraja pri bistvu svojega razodetja. Množica godrnja in pobira kamenje. Ta človek trdi, da je Bog! - »Ali ni zapisano v vaši postavi: ›Jaz sem rekel: bogovi ste?‹« jim je odgovoril Jezus. Vsak človek nosi podobo Večnega, kakor moremo razumeti iz 81. psalma in celo iz prvih poglavij Prve Mojzesove knjige (1,26), Ali je Jezus hotel napraviti poklon visokemu dostojanstvu človeške osebe? Ne: več! Če vam postava daje Božje ime, potem je še bolj gotovo to, da ne govori bogokletno tisti, ki ga je Oče posvetil in poslal na svet, ko pravi, da je Sin božji. S tem pa je Jezus vznemiril in zmedel poslušalce in razburil njih zagrizenost. Ne pravi, da je Mesija: razgreteži naj ga ne razumejo napačno in naj ne gledajo v njem političnega agitatorja! Ve, da bo umrl, toda njegova žrtev mora imeti potrebni smisel, mora pričati za nadnaravno resnico. Zato ponovi, da je Oče v njem in on v Očetu in da je Sin božji! »Verjemite delom, če že ne verjamete meni ...« (Jn 10,31-38). Kaj ni bil to že povedal? Toda nekateri imajo ušesa, da ne slišijo in oči, da ne vidijo ...

Tako hiti čas, v Jezusu pa je ob gorečnosti, da bi prinesel svetu zveličanje, vedno videti žalost zaradi človeške zaslepljenosti. Vedno bolj je čutiti grožnjo s kaznijo, s strašno sodbo, ki jo izziva tolikšno pomanjkanje vsake dobre volje. Opozorilo se v evangeliju ponavlja neprestano iz poglavja v poglavje. Čujte! Gospodar bo prišel po dolgem potovanju: »Blagor tistim služabnikom, ki jih bo gospodar ob svojem prihodu našel budne« Lk 12,36-37). »Tudi vi bodite pripravljene, kajti ob uri, ko ne pričakujete, bo prišel Sin človekov« (Lk.12,40) Čujte! Pazite na znamenja! Vi, ki se razumete na to, kakšna sta nebo in zemlja, ki napovedujete dež ali sušo po barvi zahajajočega sonca in po tem, kako vleče veter, ali ne vidite, da gre tu za mnogo več kakor za ploho ali za razjasnitev? Ali ne znate presoditi časa? (Lk 12,54-56). Ah, prišla je ura sprave z Bogom, kakor se skušamo spraviti z nasprotnikom, ki grozi, da nas privleče pred sodnika! (Lk 12,57-59). Vsi vi, ki te slišali pripovedovati o Galilejcih, ki jih je poklal Pilat in pomešal njihovo kri z njihovimi daritvami, ki ste slišali o mestnem stolpu pri kopališču Siloe, ki se je zrušil in pokopal pod seboj osemnajst ljudi, ali mislite, da ste manj grešni od tistih, ki so tako umrli? (Lk 13,1-5). Bliža se ura, ko bo pri koreninah posekana smokva, ker že tri leta noče roditi sadu! (Lk 13,6-9).

Ali se obrača Jezus samo na Jude svojega časa? Upornost je večna in vsak človek nosi v sebi grožnjo obsodbe svojih grehov, ki bo končno odločila o njegovi večni usodi. »Božje kraljestvo je med vami!« Zemeljske slave, ki jo pričakujejo farizeji, ne bo (Lk 17,20-21), vsakdo pa dobro ve, če je na dnu svojega srca že vzpostavil

Božje kraljestvo, če ima v sebi Božji mir. Nekega dne Božji sin je bo več samo mil in usmiljen, ne bo več samo tisti, ki je s svojo neskončno ljubeznijo klical svet k ljubezni. Sodni dan bo prišel nenadoma in strašno. Rešiti se ne bo mogoče niti z begom in božji meč bo sekal, tako se bo zdelo, kakor na slepo ... (Lk 17,22-37; Mt 24,24-27.37-41). Jezus je še enkrat in še slovesneje v teku prvega tedna napovedal svoj ponovni prihod, svoj povratek na oblakih neba v slavi ter kaznovanje hudobnih. Vendar pa je bila že zdaj razodeta poslednja skrivnost in skozi sliko dobrega pastirja nezadržno sije tista, ki jo je na čudoviti steni Sikstinske kapele prikazal Michelangelo: "Sin človekov" ob poslednji sodbi.